

Majčin stan sam napustio na noć kada mi je prisluškiivala telefonski razgovor. U toku svađe koju sam zbog toga započeo s njom, nežno — kao da sam je hteo pomilovati — obema rukama je uhvatih za vrat.

Uvek je izazivala ono što je plašilo. Sada, kada je bio obistinjen predmet njenog najvećeg straha — mogućnost mog fizičkog napada na nju — kao da se umirila.

Bože, zašto si dao da *to* liči na milovanje? mogla je misliti dok sam u svojoj sobi, na čijem zidu beše poster *Bitlsa*, birao stvari koje ću poneti sa sobom: novac preostao od letovanja u Americi, srebrnu tabakeru s dedinim inicijalima, pidžamu i tri-četiri knjige.

Želeo sam da odem dok mi srce još ubrzano lupa. Jer — nisam imao stvarnu rešenost da se rastanem s majkom; imao sam to ubrzanje. Vrativši se u sobu gde je sedela s belim lakom na prstima nogu, upreh kažiprst ka štukaturi pre no što rekoh:

"Nikada se neću vratiti".

Nisam imao jamac za ove reči. Znao sam da kod babe i dede — kuda sam upravo kretao — ne mogu ostati dugo, a s ocem nisam bio pričao dve godine, ljut što je tajio da ima još jednog sina.

Svetlim i gotovo praznim tramvajem stigoh do Vukovog spomenika i — nadalje sam hodao — stadoh pod prozor na kući obrasloj lozom. Prozori kuće bejahu tamni. Zamišljao sam modele življenja ljudi koji stanuju u njoj, i njima sameerene boje, mirise, svetlost. U liftu bakine i dedine zgrade pogledao sam ogledalo: Samo odaberi model, pomislih.

Baka je grejala mleko, a deda sekao tablete nadvoje. Brujanje šerpice sa mlekom mešalo se s brujem fabrike preko puta. Deda i baba progutaše polovine tableta i deda zapeva:

"Šic, mic, micika, bi l ti tela pekara..." Baka ga učutka drugom polovinom strofe: "...Oj, mamo, mamice, pekara pa ne". Deda je otišao da mi rasklopi krevet i ja ubrzo legoh na uštirkan čaršav: škripao je kao nepostojeći sneg.

Zimski raspust je trajao. Svakog dana sam išao na Bulevar revolucije da pišem. Sasvim bih približio lice zidu koji bi mi bio zanimljiv i posle ga ukratko opisao. Ovako:

Vodoravna i
narandžasta linija
koja — isprana -
liči na lišaj.
Kad se udaljim,
vidim slovo "e".

Proleće sam dočekao u kafani "Banja Koviljača", spremajući se da sa stola maznem kuvano jaje. Kada sam bio spreman, kelner — koji je trebalo da preda smenu — priđe da mi naplati pivo i ja mu, omaškom, po drugi put tog jutra rekoh: "Dobar dan".

Trajala su predavanja. Na pauzama sam odlazio u čitaonicu fakulteta sa romanom *Rastanak sa roditeljima*, držeći se uvek iste stranice. Kada sam jednom sišao u fakultetski kafe, asistent profesora, koji je tu sedeo s četvoricom mojih kolega, pitao me da li sam depresivan. Odgovorih: "Jesam", a kolege oboriše glave. Kada sam se vratio u svoj privremeni dom, saznao sam da me tražio otac. Majka i on su se dogovorili da ubuduće živim s njim. Dok je baba to pričala, deda je — gledajući me kroz dvoje naočara — zubima vukao koricu hleba. Korića puče, a očevo "reno" se par sati zatim zaustavi pred fabrikom. Kada mu se približih, iza fabričkog prozora vidoh si-

luetu nekog radnika koji se "krivio od smeha". Okrenuh se prema babi i dedi: gledali su me sa balkona. Mahnuh im. Deda, koji je kasno shvatio šta moj pokret znači, podiže ruku da odmahne tek pošto počeh da vraćam pogled na kola; video sam samo deo pokreta.

"Gde si..."

To je ono što sam rekao ocu. On, koji beše govorljiv čovek, samo me je poljubio. Potom je povezo kola ka obližnjem restoranu: nekada srpskom, sada kineskom. Na zidovima su dominirale crvena i zlatna boja. Jeo sam supu, a on gledao u rokovnik. "Kragujevac, svećice, Boris", stajalo je na poslednjoj ispisanjoj strani. Prve dve reči bejahu precrtane.

"Ovo je, kao, ajkula", rekoh pokazujući siv komadić mesa u kašiki.

"Možda", reče otac a onda precrta i treću reč, moje ime.

Kada bi me u detinjstvu vozio u stan na Banovom brdu — kao što je sada činio — pevao je *Sixteen Tons* produbljujući glas. Ovaj put nije. Otključavši vrata stana, nije kazao: "evo nas" ili "upadaj"; čutao je, praveći se naviknut da me prima u stan.

Ušao sam u sobu gde je trebalo da spavam.

"Šta je s biljkama?" rekoh.

"Ih, otkad sam ih razdelio komšiluku. Ostavio sam kaktuse. Oni mogu da trpe."

Otkopčao sam torbu i otvorio orman: bio je krcat stranim časopisima o lovu. Zakopčah torbu. Onda me otac iz kuhinje pozva nadimkom koji sam bio zaboravio, i ja — otišavši u kuhinju — videh da vadi flašu iz frižidera. Pitao je hoću li malo votke, a ja iskrivih lice. To je značilo: "da".

"Nehlađenu je ne podnosim", reče.

"Gusta je", rekoh.

"Da."

Nije pitao što sam davio majku, niti ja njega zbog čega taji sina. Čutali smo do poslednjeg gutljaja. Zatim je otac — kao da je taj preostali gutljaj bio uslov da se kaže još nešto — rekao da sutra putuje. "U Jagodinu." Radeći honorarno u nekoliko gradova, prelazio je bar 500 kilometara sedmično.

"Imaš neku muziku?" rekao sam mu.

On klimnu glavom, pa ode iz kuhinje mučkajući votku u ustima. Neko vreme se čulo prevrtanje predmeta, a onda se vratio s radio-kasetofonom. Dunuo je u prašinu na njemu, uključio ga i počeo da menja stanice. Pri tom je duboko udahnji-

vao. Začu se pesma Bitlsa *I'm only Sleeping* i on podiže ruku s radija.

"Očeš da te probudim pre no što odem?"

Rekoh ocu da se uvek budim sam.

"Unutrašnji budilnik."

"Aha."

Pesma je sad bila gotova.

"Je li ti kasetofon ispravan?"

"Nemam kasete."

Legao sam u krevet i otvorio *Outdoor's Life* iz 1938. U njemu je Zejn Grej, pušeći lulu, reklamirao "Pendleton" košulje. Potencijani kupac je na zahtev mogao dobiti uzorak tekstila besplatno, poštom. Kinuo sam. "Nazdravlje", viknu otac iz sobe.

"Hvala, ali — to je alergija na gljivice u posteljini."

"Gljivice? Posteljina sam sada izvadio iz ormara; čista je."

"Dugo je stajala", rekoh i opet kinuh. Još jednom. I još. Zatim sam ustao. Otac je ležao u krevetu i čitao knjigu *Sila nužna vsem*, na čijoj korici je nacrtano dete, s crvenim krugovima na obrazima, radilo zgibove. Na očevom nosu bejahu ženske naočare.

"Imaš dioptriju?"

"Dalekovid sam", reče. "To je normalno. Kratkovidni gube dioptriju u mojim godinama."

Očeva soba je mirisala na prašinu, "autan", burmut. Zid je pokrivala biblioteka pred kojom ležahu desetine kutija; i u nji-ma su bile knjige. Procenio sam da bi trebalo pet minuta premeštati ih sa radnog stola da bi prozor mogao da se otvori. Samo uski pojas što je vodio do kreveta beše nepokriven knjigama.

"Magacin", reče otac, valjda želeći da predupredi moj komentar. Skinuo je naočare i ustao, a potom zamenio jastučnice: ja dobih njegovu, on moju.

Tako sam prestao da kijam.

Probudio sam se kada mi je počelo predavanje. Veoma sporo, kao u inat verovatnoći da će profesor — s čijih predavanja sam izostajao i pre — odbiti da mi da potpis na kraju semestra, odoh da skuvam kafu. Očeva soba je bila zaključana, a frižider, gotovo prazan, bleštao jače no što mi je bilo po volji. U frižideru behu teglica kapara i tuba riblje paste.

Među začinima pronadoh dvopek, a u kartonskoj fascikli prislonjenoj uz brdo *Field & Strea-*
ma — novinske članke o ocu. Cedio sam pastu na dvopek i posipao ga kaprima, dok je treptala
zrnasta sijalica na radiju. Trajalo je "Beogradsko proleće".

Politika, petak, 21. novembar 1958.

POEZIJA POKRETA

Videli su da nema više od 19 godina, nisu čak ni znali da su ga ove novembarske kišne večeri
opili pljeskom do te mere da mu se zamutilo u glavi. Biti bolji od državnog prvaka — taj uspeh
nadmaša njegov podvig u Smederevu, prošle jeseni: u meču omladinaca Srbija — Hrvatska bio
je prvi u svih šest disciplina.

Sport, ponedeljak, 16. januar 1961.

ČETVOROSTRUKA POBEDA SLOVENIJE

Cerar vežba — tajac!

Vežbe Petrovića u parteru predstavljale su nešto najlepše što jedan naš vežbač može da izve-
de na tlu. Njegovi pokreti ličili su na simfoniju koja postepeno greje srca. Ovaj mladić će sva-
kako vrlo brzo ojačati naš nacionalni tim.

Sport, nedelja 22. april 1962.

PRVOG DANA DVOMEČA SSSR-JUGOSLAVIJA

"Ples" Petrovića

I dok se komentari gledalaca i njihova uzbuđenja još nisu stižala, na scenu je stupio izvanred-
ni sovjetski šampion Capenkov. Bilo je teško izmeriti ko je od ova dva vežbača bio stvarno
bolji. Da li je izvanredan skok Capenkova ili salto Petrovića trebalo da dobije poen više.

"Kakav stil!", stajalo je uz fotografiju u *Večernjim novinama*, na kojoj otac izvodi raznošku.
"Ni snaga ni napor se ne osećaju", stajalo je na drugom mestu. "A što se tiče borbe, i ona je tu
— isto toliko teška i mučna kao u ringu ili na fudbalskom terenu. Razlika je samo u tome što
postoji samo jedan protivnik: to je borba sa samim sobom".

Glavna snimaka je prikazivala oca pri lebdenju nad razbojem ili vratilom. A ja — bio sam te-
žak kao tuč.

Ne sećam se kad sam zaspao. Probudih se u farmerkama. Na kuhinjskom stolu je ležao pa-
pirić:

"Morao sam opet da odem. U frižideru ti je pečenje."

Jeo sam hladno jagnjeće meso. Crvena sijaličica mi je sada izgledala bliža za metar. Pomislih: Ovaj
utisak nikome ne moram objašnjavati, pa lupih pesnicom o sto. Beše to jedini nagli potez koji
sam načinio za mesec dana.

Posle sam usnio profesora: lik mu se neprekidno pretvarao u očev, a pred njim je bila knjiga za slepe. Profesor je ukazivao na nepraktičnost brajevog pisma. "Vidi — cela stranica za onomatopeju blejanja."

Probudio sam se u jedanaest, sutra, kada je predavanje profesora iz sna trajalo već pun sat. Java i san se vrtlože, pomislih i — odvrnuvši slavinu u kupatilu — klimnuh glavom kada videh vrtlog u lavabou.

Ovaj put otac nije bio zaključao sobu. Premestio sam nekoliko kutija i prišao biblioteci. Na metalni nosač najviše police, gde su stajale knjige: *Mirisni vrt đeika Nežavija*, *Liebesmittel* i *Ovid Liebeskunst*, te *120 dana Sodome*, *Kama sutra*, *Ehon Takara Gura* i *Savršeni brak*, bilo je zalepljeno malo papirno srce. A na nosaču dijagonalno od ovog — gde behu *Uh, to kuhanje*, *La cuisine familiale et pratique* i *Piccolo Codice della pasta* — nalazila se nalepnica u obliku kuvarske kape. Ostale police nisu bile obeležene. Na jednoj sam pronašao dva izdanja knjige *Vinipeški vuk* i četiri *Stepska vuka*.

Sa stola sam dohvatio mali paket i sljuštio s njega selotejp. U paketu je bila kaseta *Evergreens* sa ženskim torzoom na omotu.

Bio sam sa ocem kada ju je kupio. Dok smo prolazili pored nekog gradilišta na putu za centar — gde će mi otac kupiti poklon za dvanaesti rodendan — mahinalno sam, umesto na tle, pljunuo po njegovoj nogavici. Nevažecim džepnim kalendarom je uklonio sluz dok sam mu se izvinjavao, pa smo nastavili ka "Muzičkom magazinu". On je odabrao tu, a ja neku drugu kasetu.

Sad sam iz plastične kutije izvadio omot i dotakao torzo. Otac mi nikada — izuzev jednom — nije pričao o ženama i polnosti. Taj, jedini slučaj tiče se gledanja nekog filma s nekim Brus

Lijevim dvojnikom. Na početku "slobodne" scene (po jedna se često nađe u kung-fu filmu), po davno ustanovljenom običaju sam zatražio ocu da me vodi u WC. Naravno, ne bih osetio potrebu da piškim čim bi se likovi sa platna poljubili: običaj sam ustanovio da se ne osećam usamljenim što za vreme erotskih scena ne delim emocije ostatka sale. Kada bi onaj-koji-liči-na-Lija prebio nekog, ja sam — kao i drugi gledaoci — pljeskao ili nogom udarao o pod; ali, u toku ljubavnih scena nisam — poput drugih — zviždao ili uzvikivao opaske na račun izgleda partnerki glavnog lika. Petogodišnjaku, prizori seksa mi behu dosadni. Posle tri godine, kada su hongkongški filmovi već uveliko gubili popularnost, prvi put sam, zahvaljujući ocu, video jednu *celu* erotsku filmsku scenu.

Brus Lijev dvojnike je sedeo u baru sa crvenim telefonom na stolu; telefon zazvoni i ženski glas reče dvojniku gde da gleda. Dvojnike je skrenuo pogled i video dugokosu crnku sa slušalicom drugog crvenog telefona. Usledila je replika: "Kako bi bilo da *gricnemo jabučicu*?" — bela slova drhtala su kao da gore — nakon čega je muzika preplavila barski žamor. Ustadoh nevoljko: u međuvremenu, seks je počeo da me zanima.

Ali, otac reče da sâm odem u WC. Kada počeh da negodujem, pokušao je da istovremeno šapne i vikne nešto, i ja ostadoh u sali.

Negodovao sam iz straha za opisani običaj. Glavninu vremena s ocem provodio sam u bioskopu, a odlaske u "Elektrotehnu" pre filma (po neki novi singl) i u poslastičarnicu posle filma, tumačio sam — kao i propuštanje scena seksa — znacima da je "sve u redu". Retko sam se viđao s ocem, pa je i ovih znakova bilo malo. Sada je strah za njih onemogućavao prepoznavanje novog znaka — da me otac smatra zrelim za pitanja polnosti.

Zašto da ne? Ako je scena lepo snimljena, ako je žena lepa, muzika dobra...”, rekao je posle, dok smo jeli sladoled.

Bila je lepa.”

Kineskinje znaju jako lepe da budu. I zgodne” — zagledao mi se u oči; trebalo je da naučim razliku.

Ona je iz Hongkonga.”

I Hongkong je Kina, ali ne Maova.”

Pre no što sam saznao ko je Mao, otac iz unutrašnjeg džepa izvadi olovku na čijem donjem delu behu tri istovetne slike brinete u crnom kostimu. Uzeo sam olovku i prevrnuo je u ruci, a kostim — gusta crna tečnost u olovci — spade sa tri jednake žene. Uzevši poslednji zalogaj, otac kašičicom lupnu porciju.

Olovku sam razbio mnogo nakon što sam crvenim lampionom izgoreo tepih o jednoj Novoj godini, i malo pre no što sam, otvarajući vrata, priklještio nogu našeg zamorčeta, Veliše.

Oca danima nije bilo u stanu. Nedelju dana. Dve. Redovno se javljao i uvek odlagao povratak. Malo po malo, futur za mene posta jedino vreme. Sadašnjicu kao da su rastapala zbivanja poput ovog: grčki student iz prizemlja puštao je Donovanovu pesmu čiji sam naslov viđao na majici starnarke s drugog sprata. Taj naslov beše ime dobermana s petog. Tražio sam tajni smisao u trostrukoj pojavi imena "Dona" u zgradi, i nisam uspeo da ga nađem. Zaspao sam ne mogući da oprostim svetu "tu praznu koincidenciju”.

U želji da povratim budnost, jednog dana sam otišao na Bulevar revolucije. U restoranu preko puta onoga u kome sam nedugo ranije bio s ocem, pojedoh pljeskavicu sa puno luka. U džepu sam imao papir. Popivši flašu piva, zapisao sam reč "daleko" ustalasanim slovima, a potom krenuo dole, prema tramvajskoj stanici. Bila je subota i hodao sam gore-dole po pruži. To je činila i jedna krupnooka devojka, nešto starija od mene. Tramvaj se približavao i ja se udaljih sa pruge. Kada se vrata otvoriše, brzo sam prišao devojci i — prethodno podigavši šake — rekao:

Hajdemo na piće.”

Želeo sam da me neobičan položaj šaka obaveže da se obratim devojci umesto da u poslednjem trenutku odustanem od toga.

Vrata tramvaja se zatvoriše. "Hajde”, reče ona.

Pogledao sam je tek kada se, posle nekoliko sekundi, navikoh na činjenicu da **nepoznata devojka** ide ukorak sa mnom. **N**ajednom je zastala i nasmejala se; smeh je zvučao kao uzdah. Na drugoj strani ulice, svetleo je izlog nekog kafea. Pokazao sam pešački prelaz i pitao devojku za ime. "Violeta.” Rekao sam kako se zovem.

Pogledasmo kroz izlog: neki debeljko je jeo supu, a plavobradi čovek za istim stolom prstom jedne ruke doticao prste druge. Kroz izlog sledećeg restorana videli smo čoveka s alaskom kapom i jamicama u obrazima. Iza njega su, u dobro osvetljenom akvarijumu, plivali skalari. Devojka i ja klimnusmo glavama i uđosmo. Ona je poručila običnu, ja duplu kafu.

Da me vrati u život... Već deset dana sam neprekidno pospao.”

Ja”, rekla je, a onda nam priđe konobar. Podigla je oči ka njemu, a on izručio sadržaj jedne džezve u malu, i sadržaj dveju džezvi u veću šolju. Kada je otišao, rekoh joj: "Reci”.

Htela sam da kažem da je sa mnom uglavnom tako.”

Ne spavaš dobro?”

Par sati dnevno.”

I Nikola Tesla je spavao malo. I mogao je da čuje muvu kako hoda po staklu. Ako je u redu reći da stvorenja sa šest nogu hodaju.”

U redu je”, kaza devojka.

Ali — to ti nije zdravo.”

Slegnula je ramenima. Zamolio sam je da mi opiše jedan svoj san.

Pečurka tramvajske stanice”, reče, "i nekoliko ljudi pod njom.”

Šališ se.”

Odmahnula je glavom. "Moji snovi su hiperrealni.”

Dakle, i ja sam u njima.”

Bojim se da ćeš biti. Tek ćeš da budeš. Nemam proročkih snova.”

Sanjaćeš i ovo što sad govorim?”

Odgovorila je potvrdno.

Onda moram paziti šta govorim.” Uzeo sam par gutljaja kafe. "Ako ti snovi liče na javu”, nastavio sam, "kakva je java?”

Beličasta. Belja od snova.”

Je l?”

"Pa — kada dvadeset dva ili tri sata na dan držiš otvorene oči, izgubiš afinitet za vidljivo. Tada prizori počinju da blede."

Zaklimao sam glavom. "Albino."

"Albino... bez crvenih očiju. Oči su crvene jedino meni", rekla je i setno se nasmejala.

Da: izgledala je kao da tek što je prestala da plače. Crvenkasti kao mladi krompiri bili su joj i prsti. Bila je obučena isuviše toplo, u siv džemper od vune za čije podizanje na kotonopac — da se ocedi posle pranja — mora biti da treba puno snage. Zamislih kako se Violetine dojke pridižu dok na ovaj džemper stavlja štipaljke, a da to nema veze sa seksualnošću. Shvatih da me ovoj devojci privukao samo njen plačni izgled.

"Slušaj: imam averziju od uspavljujućih sredstava, ali nešto blago, na primer—"

"Nisi shvatio. Ja *ne želim* da spavam. Želim da ostavim san."

"Kao: 'da ostavim dečka i otputujem—'"

"Na Tibet", šapnu. Načinio sam gest neodređenog značenja.

"To je moja predstava večite budnosti", reče.

"Šta ima tamo?"

"Nema ničega", reče smejući se, a onda se uozbilji i slegnu ramenima. "Ne znam šta ima. Ne želim da znam. Za mene — to je mesto s kog izostaju slike."

"Gledao sam eksperimentalni film *Tibet*, koji nije imao sliku u pravom smislu te reči. Samo su neke mrlje letele po ekranu."

Nije promenila izraz lica; kao da je želela reći da film pod naslovom *Tibet* može izgledati jedino tako.

Skalari se, jedan za drugim, trgoše i ponovo umiriše.

"Ali nećeg mora da ima."

"Čega?"

"Nečega."

Devojčin i moj umor su se odbijali kao istopolni magneti. Pored Vračara (gde smo sedeli) i Tibeta (gde nismo), u atlasu sveta beše još toponima: uz svaki je moglo prionuti ludilo. Da je hteo, čovek s alaskom kapom mogao je misliti na to. Dok smo silazili Nemanjinom ulicom, Violeta uđe u jednu kapiju da piški. Čulio sam uvo na zvuk mlaza što je tekao iz nje i mislio: Stvarno nema izgleda za nas.

Na rastanku je upitah kad radi; bila je zaposlena u najvećoj gradskoj knjižari.

"Jedan dan pre, drugi popodne."

Pomislih na mogućnost da je poljubim. Tačnije: osetih se obavezanim da to učinim. Postao sam nervozan, a onda — setih se luka u onoj pljeskavici i bi mi lakše: imao sam razlog da odustanem.

Ubuduće sam pred svaki odlazak u knjižaru mislio na Violetin radni režim kako bih izbegao ponovni susret sa njom. Kad sam joj na rastanku dodirnuo dlan — beše oznojen — više mi se nije spavalo.

Sutradan se pred zgradom zalupiše vrata "renoa". Otac je otključao stan i spustio ključeve na peć.

Rekao sam: "Slušaj... Da li bi me odvezao na Dorćol?"

Uzdahnuo je. Dorćolom je zvao stan moje majke. Moja majka je njegov stan zvala: "Banovo brdo", a on — "kuća"; i u ono vreme dok sam živeo sa njom. "Kod kuće", "kući", rekao bi mi, a ja, koji sam tada provodio tek par popodneva godišnje sa njim, ponekad ne bih znao na koji stan misli.

Sada mu rekoh: "Treba nešto važno da uzmem". Mislio sam na kasetu sa snimkom pesme *I'm Only Sleeping*. Duboko je uzdahnuo. U kolima me je pitao kako je na fakultetu i ja rekoh da je "sve O.K.", odgovor potkrepljujući lažnim detaljima iz studentskog života. Na semaforu u ulici Kneza Miloša neko Ciganče je stalo pred kola i pokazalo mu sunder i brisač. Otac načini polukrug kažiprstom ne dižući ruku s volana. Ciganče ipak počeo da briše staklo (mnogo mrtvih insekata beše na njemu), pa je otac četiti-pet puta okrenuo ručicu koja otvara prozor, i Ciganče se udaljilo.

"Samo zabrljaju. Posle bude još gore", reče otac i mi nastavismo put.

Majka nije bila u kući. Soba u čijem centru je stajao otac ima četvora vrata: istočna, severna i dvojica južnih. Jedanaest godina nije bio tu. Posegnu za jabukom iz činije na stolu i coknu kad na njoj vide smeđu pegu s belim izbočinama. Vratio je jabuku u činiju.

Na nalepnici kasete s pesmom Bitlsa stajala je oznaka: C-45. Jugoslavija je u to doba iz SSSR-a uvozila kasete s valcerima ili crvenoarmejskim horom i posle ih, razmagnetisane, prodavala kao prazne trake. Kada sam se, sa kasetom u ruci, okrenuo ka ocu, videh ga kako zuri u ožiljak na tepi-

hu, nastao kada je srušen onaj lampion. Tada me je istukao. "Bio je nervozan što mu ne dajem razvod", kasnije će pričati majka. Ocu nije mogla da oprostí odlazak, pa je praštala te batine.

Mnogo kasnije, priznah joj da sam lampion srušio namerno, a ona samo zaklím glavom. Tada više nije žalila tepih; sad je važan bio ožiljak — eksponat u muzeju očevođ odustva koji sam 18 godina zvao svojom kućom.

Podigavši pogled, otac reče: "Išao bih u bioskop".

U Kinoteci se prikazivao *Kramer protiv Kramera*. Dobro sam poznavao taj film: dok je bio na redovnom repertoaru, dva-put sam ga gledao s majkom. *Kramera*, i film *Šampion* sa Džonom Vojtom — melodrame s decom razvedenih. *Lo-vac*, poslednji film Stiva Mek Kvina, beše drukčiji, no majka nije propustila da, čim se glumac pojavio na platnu, upre ka njemu prst sa dugim crvenim noktom i napomene da je Stiva otac, armijski pilot, napustio još kao bebu. Dok je živela sa ocem u Americi, majka je pratila filmske časopise a on sticao snagu u gimnastičkoj dvorani, brojeći — pri izvođenju vežbi — čas na srpskom, čas na engleskom.

Iznenadio sam se očevom predlogu da gledamo taj film. Dok je "razvod" bila jedna od najčešćih reći majčinog vokabulara, otac je brižljivo izbegavao sve prilike u kojima bi morao da je izgovori. Ali, kažem, to je bilo pre.

Boje filma su sada bile bleđe, zvuk tiši. U tužnim partijama filma, otac se ishraknjivao u maramicu; kao da se želeo narugati ganutosti publike.

"Onako", rekođ po završetku filma. "Hofman je dobar."

"Jeste. Nekad ume da me nervira, ali je ovde dobar. Šteta što je kopija izgrebana."

"Ne samo to. Isećena je."

"U, al ti je izašla bubuljica."

"Reno" je bio parkiran na belom uličnom svetlu.

"Čudo da ti još izlaze", reče otac. Zatim smo seli u auto.

Kada smo došli na Brdo, pustio sam ocu *I'm Only Sleeping*.

"Ne volim Lenona. Unjkav je."

Otac je više voleo Pola. Džona je, zbog njegovog političkog angažmana, smatrao ludim. To mi je rekao dok sam, na jednom letovanju s njim, gledao neku emisiju o *Bitlsima* a on

vežbao na svom "bullworkeru". Na ekranu se pojavíše Džon i Joko u krevetu, i otac kaza:

"Ovde je već bio poludeo."

Rastegao je žice "bullworkera", a ja rekođ: "Kako to misliš?"

Otac glavom dade znak da sačekam. Stisnutih zuba je šaputao: "Šest... sedam... osam... devet..."

Onda se žice "bullworkera" ispraviše; naglo.

"Tako. Poludeo."

Zatim je otišao iz sobe da pije vodu i više se nije vratio. Takva je politika smrti: ako bismo bili strpljivi, dočekali bismo da se na prvoj strani *Politike* pojavi vest koja je jednom već bila na njoj. On nije tu, a ja sam svom polubratu dalek kao što je otac bio meni kada sam ga jednom, na putu iz škole kući, video kako na ulici jede devrek.

Nije tu. Da bih ubio vreme, zamišljam da nema kutija u njegovoj sobi. Zamišljam: u rerni je neko jelo iz nekog njegovog kuvara. Magnetski opiljci u kaseti s evergrinovima se prvi put — zamišljam — pretvaraju u pesmu. Violeta pozvoni; ubrzo, jedemo uz trepet zvezda. Začuju se zvuci varjenja: ona vari, ja varim. Nalazimo da je to seksi. Azijat iz neke od knjiga s police sa papirnim srcem upire ud u azi-jatkinju. (Ta knjiga, raskriljena, leži na stolu.) Vodimo ljubav, a "ljubav" je reč poput tolikih drugih u trećem tomu Matičinog rečnika.

Ranije sam zamišljao lavirint u vulvi. Sad se on pretvara u zatalasanu liniju kakvom sam — pred susret s Violetom — napisao reč "daleko" na izgužvanoj hartiji.

Temperatura lude žene jednaka je temperaturi normalne. 1973, kada se budem rodio, umreće Brus Li. Kada navršim pet godina, održaće se svetska premijera njegovog poslednjeg filma, *Game of Death*.

Violeta i ja vodimo ljubav. Svaki moj pokret približi knjigu rubu stola za centimetar-dva. Najzad, knjiga sklizne sa stola. Ali — ne pada: lebdi u vazduhu sve dok ne pročitaš ovu rečenicu do kraja.